

настроението и музиката (или мелодията), а след това е думата (като необходимо следствие). Вторичното значение на думата в творческата работа на Яворов е красноречиво свидетелство за интензивно асоциативно мислене и специфично асоциативно световъзприемане, но така също и за силно колебаещ се Аз в общото себечувство⁶. Както е известно, асоциативното мислене съвсем не е само вербално мислене и това обстоятелство има пряко отношение към творческия процес, което особено се отнася до Яворов. Но за да има асоцииращ се (или асоцииран) обект, той задължително трябва да притежава свой референтен рефлект, който по някакъв начин да се съотнася към него, независимо дали е опозиционен или не. Какъв е у Яворов този референтен рефлект можем само да гадаем.

Според мен неговата творчески продуктивна асоциативност се дължи на динамичния архетипален комплекс, който иначе – и не съвсем ясно – се клишира като „дух“ и в който въпросният референтен рефлект е не просто и постоянно релативен, а трансформативен вследствие на собствената си релативност; оттам – трудно различим и назовим. Става дума за комплекс от синхронно функциониране на представно-визуални тоналности в потока от душевно-сетивни състояния (усещания, но в смисъл на рефлекторно свето- и себевъзприемане, репродуциращо самите тоналности). Въпреки разнородността му в този архетипален комплекс се открояват противоположности, които съвсем неслучайно са означени от критиката с друго – вече по-актуално и несложно – определение, обхващащо Яворовия творчески феномен: **двуединен**. Но за да не се отклонявам повече, ще уточня, че специално за личността и творчеството му това определение – **двуединен** – представлява класически семантичен

⁶ С риск да се отклони в разнопластовата иначе структура на Яворовата личност, ще вметна, че и според обемната архивна документация за него именно спецификата на асоциативния му апарат, както и изострящото се като следствие себечувство го разграничава от самотника. Впрочем самотник е Дебелянов, самотник – Лилив, самотник е Далчев. Вутимски също е самотник. Яворов е ако не по-тежко, то по-натовареното с напрежение – той е чужденец. И то не че чужденецът не е един вид самотник и че самотникът в определена степен не се чуждее, а че у Яворов амплитудата между противоположностите, пораждащи противоречия, е твърде малка. Това поставя вътрешния му живот в условията на напрегнатост от висок разряд, която определя и характера му; при която протича и всекидневието му. Процесите на отчуждение са резултат на силна, сложна и устойчива дисоциация на Яворовата личност и се поддържат точно от тези противоположности, поставящи себечувството му в условия на каузална зависимост. Тя пък води до интровертиране, отдалечаване от света, но резултатно търсещо компенсация (и баланс) в отделни прояви на екстраверсия. Според класификацията на К.-Г. Юнг Яворов е именно от типа интроверт, който (трябва да) екстравертира.